

MÉS INFORMACIÓ

[http://almaenlaspalabras.blogspot.com/2024/08/entrevista-capotiana-](http://almaenlaspalabras.blogspot.com/2024/08/entrevista-capotiana-francesc-baena.html)

[francesc-baena.html](http://almaenlaspalabras.blogspot.com/2024/08/entrevista-capotiana-francesc-baena.html)

BIBLIOTECA | ALPICAT
SANT BARTOMEU

Av. Del Parc 280
(Espai La Lluna)
ALPICAT

Tel. 973 73 77 28

Whatsapp 606 127 833

A/e:

biblioteca@alpicat.cat

Web:

<http://www.alpicat.cat/biblioteca>

Catàleg Col·lectiu:

<http://argus.biblioteques.gencat.cat>

HORARI

De dilluns a divendres de 8:30 a 20:30

Bústia exterior de retorn de préstec

El proper dia que ens trobarem serà

29/05/2025, 21h

Moderador: Andreu Loncà

FRANCESC BAENA

El caso de las almendras garrapiñadas

Lleida, 1972

Va estudiar Batxillerat i COU a l'institut Joan Oró i Arts i Oficis a l'Escola Municipal d'Art de Lleida. És també graduat en Educació

Social per la Universitat Oberta de Catalunya.

Ha treballat com a recol·lector de fruita, peó en una impremta, repartidor de paqueteria, cambrer, discjòquei, tècnic de manteniment, monitor d'arts plàstiques, recepcionista d'hotel, pintor, retratista i caricaturista, xofer de la Generalitat de Catalunya i educador social.

Ha col·laborat en diverses revistes locals de manera puntual, principalment en la seva faceta com a dibuixant.

El caso de las almendras garrapiñadas és la seva primera novel·la.

Club de Lectura - Biblioteca Sant Bartomeu

Humor, nostàlgia i un crim surrealista en una novel·la, 'El caso de las almendras garrapiñadas' que desafia les convencions literàries

Entre la descarada ironia i una profunda reflexió sobre l'existència, *El caso de las almendras garrapiñadas* (Ed. Milenio) és un d'aquells llibres que arriben amb silenciosa discreció, però en obrir-ne les pàgines, captiven completament. La seva construcció, plena de prefacis que desafien les expectatives del lector i amb un to irreverent, permet a Francesc Baena oferir-nos una novel·la en què l'humor i la claredat es combinen de manera equilibrada, convertint la lectura en un plaer marcat per un somriure constant i, sovint, per rialles espontànies.

Baena, lleidatà i amb una trajectòria vital plena de passió per la literatura, domina l'art de transformar les petites desventures quotidianes en una autèntica festa de l'absurd. Aquesta novel·la, que ja va per la segona edició, ens trasllada a una Lleida de la seva infantesa i joventut, on el protagonista —aparentment condemnat a ser un perdedor encantador— fracassa amb tanta gràcia que arribes a estimar-lo. La novel·la és una fusió de cultura i humor: des de referències a Javier Marías i Vila-Matas, passant per tocs de *Gabinete Caligari* i *El Cristo de Palacagüina*, fins a teories sociològiques improvisades sobre per què a cap Francisco se li diu mai Francisco, tot culminant en un crim resolt de manera totalment surrealista per l'inspector Pereira. És com un llarg acudit intel·ligent, ple de girs inesperats i amb un final que sorprèn, en què el lector s'endinsa en els misteris d'un homicidi mentre riu i reflexiona... sosté Baena.

«¿Llamarse Francisco? Todo un sindió, no tendrás un nombre, tendrás veintidós.» (riu) És totalment real i he parlat amb molts Franciscos que em diuen que els passa el mateix. Parlo amb coneixement de causa: a casa em diuen Paquito.

Mai Francisco. Mai. I ja fa anys que me'l vaig canviar per Francesc, pensant: «total, ningú m'anomena Francisco». Va ser pitjor, perquè ara cal sumar a totes les altres variants les de Cesc, Quico, Queco, Xesco... La cosa és no dir-li Francisco a un Francisco.

La seva novel·la té més introduccions que capítols. Si hagués d'escriure el pròleg de la seva pròpia vida, què hi posaria? Jo penso que començaria molt semblant a com explico la novel·la. Quan em vaig posar a escriure, tenia molt clar que havia d'intentar ser original. Quan agafes una bona novel·la que t'enganxa, la valores molt. Volia ser això, original, fer alguna cosa que no s'hagués fet.

Va trobar la font d'inspiració en Gombrich. En el seu llibre *Història de l'art*. En va fer setze, d'edicions, i en cadascuna ampliava el prefaci. Se'm va encendre el llum: fer una novel·la en què el paratext (també vaig descobrir què era el paratext) fos el gruix de la narració i els prefacis expliquessin el que jo volia dir, però que alhora tingués trama i hi hagués un crim. I, sobretot, que m'ho passés bé escrivint-la, perquè, de fet, he estat quatre anys segrestat per la novel·la.

Va agafar la pandèmia. El món es va parar i vaig trobar el moment per escriure. I, és clar, entre la pandèmia, el tema central de la novel·la i tota la situació, el més normal hauria estat escriure un drama.

Però va escriure humor. Ja em passava de petit quan feia redaccions a l'escola. Sempre me n'anava cap a l'humor, inevitablement.

La novel·la és realment divertida. M'ha recordat Sharpe o el millor Mendoza. Però sense deixar de parlar de temes importants. Sembla una excusa per parlar de tot allò que no és literatura. Amb aquesta recerca de l'originalitat que jo deia abans, he intentat parlar de coses que potser no estan gens de moda. I em remunto a Dyango, Puturrú de Fua, els Indios Tabajaras... fa poc, en un club de lectura, em vaig adonar que potser era un homenatge a la meva mare, que en pau descansi. Ella era molt cantadora. Quan era un nen ja sentia aquesta música, mentre ella feinejava, i la reflecteixo en la novel·la. L'he mamat des de petit.

L'humor és omnipresent a la novel·la, però sempre hi ha un deix de malenconia. Cert. Escric la novel·la en un moment d'estabilitat personal i familiar, però ho faig a cop de recordar coses que potser no eren tan boniques, com l'etapa adolescent, on tot et surt fatal i sempre tens la sensació de fer el ridícul.

També amb les dones. Exactament. La manera com ens van ensenyar a tractar-les és lamentable. La meva és una generació d'homes que estem, una mica, calent com podem a terra, intentant explicar moltes coses i moltes relacions, i que en el seu moment vam fer coses malament, està claríssim. He volgut fer una regressió en el temps amb aquest protagonista que contínuament se sent sol, que necessita companyia, que està en pandèmia, que és un desgraciat, que treballa de recepcionista...

Vostè també hi va treballar. Sí, en un hotel de nit. Que és molt literari això! Imagina't: un recepcionista d'hotel, en horari de nit, a qui li agrada llegir. És la glòria o és un desastre, depèn de les lectures que faci. Llavors m'imaginava a mi mateix solter, i anant de Balàfia a Pardiniyes contínuament, a parlar amb el meu tiet, l'estimat tiet Federico.

Que també és un personatge basat en algú real, oi? Sí, molt conegut, perquè va ser bibliotecari de Pardiniyes, durant quasi tota la seva vida. Fa poc es va jubilar. Escriu poesia. Ha guanyat molts certàmens literaris d'arreu de l'estat espanyol.

Al llarg del llibre es dedica a llançar dards enverinats contra certes bèsties negres que té. Com l'autoajuda. Diu que ens cal més "socioajuda" i menys autoajuda. És com una altra pandèmia. Quatre espavilats s'aprofiten de les nostres misèries per fer-nos sentir encara més culpables. S'estan fent rics amb això. Però bé, si algú llegeix un llibre d'autoajuda i li va bé, doncs perfecte.

Un llibre d'humor potser ajuda encara més. Exacte. Però el que volia deixar palès a la novel·la, més enllà de les meves opinions personals, és que es reflectissin les dos postures. Que hi hagués un personatge a qui li agradessin i un altre que els criticués.

Intentant donar diferents perspectives. Sí, això ho faig en diverses qüestions. Un personatge critica un autor o un pintor, i un altre en parla meravelles.

La literatura no ha de donar respostes, sinó provocar preguntes. Exacte! Cap autor ha de predicar o dictar sentència. L'important és posar diferents visions sobre la taula i que el lector decideixi.

La novel·la està farcida d'elements literaris, culturals i musicals. Un dels més desconcertants és el Cristo de Palacagüina. No el menciona directament, però hi intercala frases de la cançó, mentre cita Auster, Marías, Tabucchi, Borges... He intentat posar allò que forma part del meu bagatge.

Perquè Auster i Mejía Godoy no tindrien una relació directa. No! (riu) Volia fer una barreja de referències, jugar-hi, i no criticar sempre la mateixa gent reconeguda i admirada. Li van preguntar a George Steiner —que era jueu alemany— “Com definiria vostè l'essència jueva?”. Va respondre: «L'essència jueva és llegir un llibre amb un llapis a la mà i anar subratllant línies dient: “Això ho hauria escrit millor jo.”»... (riu) Jo venia d'aquesta “fanfarronada” de llegir algunes novel·les que penso que són molt fluïxes i pensar: “Com pot ser que això es vengui tant? Si aquest paio s'ha fet famós amb això, jo també ho intentaré”. Però quan t'hi poses, t'adones que escriure és molt difícil. I obsessiu.

La novel·la també explora la solitud. El protagonista està molt sol. Sí, i és un tema central de la novel·la, encara que estigui disfressat de comicitat. Jo de jove era un bala perduda, un desastre, un carallot. Va ser de més gran que em vaig posar a estudiar de debò, seguint l'exemple del meu pare. I vaig conèixer la meva dona... i tot va canviar. Però he experimentat la solitud.

A la novel·la hi ha una escena memorable en què el protagonista es veu reduït al ridícul per una senyora gran que obre portes com si fos un ritual. Sí. El cas és que això em va passar de veritat amb aquesta dona.

De veritat? La senyora Remedios, amb pijama? Exacte! Anava amb pijama, una bata per anar per casa i sabatilles. La pobra... Jo anava a sopar. Era aquella època de la pandèmia en què ens deixaven sopar, però a les dotze, tothom cap a casa. Sí, la Covid va ser la pandèmia de la solitud, sobretot per a la gent gran. Aquesta pobra dona estava desubicada, desorientada, intentant tornar a casa.

I d'aquí surt una escena surrealista, divertida i entranyable. Sí... i la trucada al 112 tampoc és ficció!

La novel·la retrata molt bé la Lleida dels anys vuitanta: barris, professors sinistres, gent fracassada amb ànima de poeta... una mica com el protagonista. Vaig tenir una infància molt feliç. Quan ets nen, només penses a passar-t'ho bé, jugar, llegir còmics... Però quan reflexiones de gran, recordes altres coses. Per exemple, el mestre en concret que ens pegava amb una canya de bambú, l'eix central de la història.

Esperi. Aquest professor va existir i pegava als alumnes? Sí, sí, i de fet és el nom real, el senyor Mora. Ens pegava al cap amb una canya de bambú.

El títol el va canviar diverses vegades, oi? Vaig pensar *En el portal de Federico, Atrapado en el prefacio*, o *Un cadàver en el prefacio* i *El caso de las almendras garrapiñadas*, i al final, mira, aquest ha fet fortuna.

Dona una pista de novel·la negra. Sí! Quan el llegeixes penses que hi ha un crim. I és cert, hi ha un homicidi. Però no és un crim convencional. Tenia moltes coses a dir i el crim em va servir com a punt de partida.

Com va sorgir aquesta idea? Això li he d'agrair a l'escriptor Emili Bayo, que també va ser professor meu. Es va oferir a llegir el manuscrit —imagina't!, jo era un desconegut!— i em va dir que li agradava, però que trobava a faltar un conflicte més potent. I vaig pensar: “Quin conflicte més potent que la mort d'algú?”.

Maria Ribes Vilà. Lectura. Diari Segre, 16 de març de 2025